

**FORMIDLINGSPLAN
FOR
STIFTELSEN BUSKERUDMUSEET
2024-2026**

Buskerudmuseet er en konsolidert museumsstiftelse etablert i 2014. Museet består av 13 avdelinger og til sammen 19 besøkssteder spredt over hele Buskerud, dvs. på Ringerike, Hallingdal, Sigdal, Modum, Krødsherad, Eiker, Drammen og Kongsberg.

Buskerudmuseets formidlingsplan er førende for formidlingsvirksomheten i alle avdelinger ved museet, og er en del av grunnlaget for handlingsplanene ved avdelingene. Planen gjelder for 2024 til 2026, og er utarbeidet av museets faggruppe for formidling som består av minst en representant fra hver seksjon, dvs. seksjonene Krøderbanen og Hallingdal Museum, Sigdal, Ringerike, Eiker og Kongsberg.

Eksterne føringer

Flere internasjonale føringer er grunnleggende for formidlingsvirksomheten ved Buskerudmuseet og andre museer.

ICOMs museumsdefinisjon og etiske regelverk

Buskerudmuseet er tilsluttet The International Council of Museums (ICOM), og arbeider i overensstemmelse med ICOMs etiske regelverk, der museets samfunnsrolle blir tillagt stor vekt når det gjelder den utadrettede virksomheten. Et viktig grunnlag for hele virksomheten og dermed også formidlingsplanen, er dessuten ICOMs museumsdefinisjon:

“Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.”

(ICOMs statutter: Artikkel 3, paragraf 1).

FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene gjelder for alle land i verden, og for å lykkes med målene er det vesentlig at myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn samarbeider for å nå målene. Museumsinstitusjonene må dermed være med i dette arbeidet, og Buskerudmuseet skal gjøre sin del av dette. En del av dette arbeidet, er å jobbe mot å bli Miljøfyrtårnsertifisert.

Når det gjelder museets formidlingsvirksomhet er disse målene særlig viktige:

4. God utdanning

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

10. Mindre ulikhet

Redusere ulikhet i og mellom land.

11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

12. Ansvarlig forbruk og produksjon

Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre.

15. Livet på land

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.

Statlige føringer

Som et museum som får tilskudd gjennom Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) følger Buskerudmuseet gjeldende retningslinjer for nasjonal museumspolitikk, nedfelt i ulike sentrale styringsdokumenter, som:

- St. meld. nr. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid.
- St. meld. nr. 16 (2019–2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold
- NOU 2013: 4. Kulturutredningen 2014.
- St. meld. nr. 10 (2011- 2012) Kultur, inkludering og deltaking.
- St. meld. nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying.
- St. meld. nr. 24 (2008-2009) Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv.
- St. meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.
- St. meld. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving.

Museets samfunnsrolle og dialogbasert formidling

Museenes samfunnsrolle blir drøftet i flere styringsdokumenter og er sentralt for museenes virksomhet. I stortingsmeldingen Framtidas museum blir det definert slik:

"Selve samfunnsrollen eller samfunnsoppdraget for museene ligger i å utvikle og formidle kunnskap om menneskers forståelse av og samhandling med sine omgivelser. I dette ligger stor faglig frihet og samtidig utfordringer for museene i å definere og avgrense hva som er relevant og viktig i et samfunnsperspektiv. Dette er et faglig kjernespmål i museene som krever kontinuerlig analyse og refleksjon."
(St. meld. nr. 49 (2008-2009): s. 145).

Det ligger altså stor faglig frihet i å definere museenes samfunnsrolle. Buskerudmuseet er i en prosess med å utarbeide ny strategiplan og arbeider derfor også med å tydeligere definere hvilken samfunnsrolle museet skal ha. En foreløpig definisjon av samfunnsrollen er at:

"Vi skal ta vare på, dokumentere og formidle Buskeruds kulturarv på en relevant, inkluderende og identitetsskapende måte. Dette skal vi gjøre for dagens og framtidens generasjoner. Vi skal være aktuelle møteplasser for alle, som utfordrer og inspirerer til å bevare og se verdien av vår kulturarv."

Museets formidling av regionens kulturarv skal altså være relevant og inkluderende. I dette ligger det blant annet at formidlingen må være dialogbasert og publikumsrettet slik at våre tilbud oppleves mest mulig relevante og meningsfulle for brukerne. Formidlingen skal utvikles i samarbeid med brukerne, ikke utelukkende for brukerne. Gjennom dialogbasert formidling og fokus på aktiv deltakelse, blir det også enklere å nå grupper som i liten grad har benyttet seg av museenes tilbud tidligere. Brukermedvirkning er altså sentralt for å kunne nå ut til et bredere publikum fordi det fører til formidling som er bedre tilpasset de enkelte målgruppene. Å nå nye grupper og inkludere flere stemmer i formidlingen er et uttalt mål ved Buskerudmuseet. Dette vil vi blant annet jobbe mot ved å involvere ulike grupper i utstillingsarbeidet, enten det er utstillinger kuratert av oss eller utstillinger kuratert av gruppene selv.

Immateriell kulturarv

Alle museum har plikt til å gjennomføre tiltak innen den immaterielle kulturarven, etter at Stortinget ratifiserte UNESCO-konvensjonen i 2007. Konvensjonen sier at språk, utøvende kunst, sosiale skikker, tradisjonelle håndverksferdigheter, ritual, kunnskap og ferdigheter knyttet til naturen er eksempler på immateriell kulturarv – som for mange er en kilde til identitet med forankring i historien. Immateriell kulturarv er levende tradisjoner og tradisjonell kunnskap som blir overført mellom menneske, og til nye generasjoner. Den immaterielle kulturarven er knyttet tett sammen med den materielle, det fysiske og håndfaste, og det er viktig å se de to i en sammenheng.

Fordi det er viktig å se den materielle og den immaterielle kulturarven i sammenheng med hverandre, har Buskerudmuseet et ansvar for å formidle praksiser som har gått ut av tradisjonen. For å sette gjenstandene i samlingene til Buskerudmuseet inn i den rette kulturhistoriske sammenheng, som en del av og som et resultat av handling, er møtet med gjenstander, kunst, bygninger og kulturlandskap viktig. Gjennom utstillinger og formidlingsopplegg kan Buskerudmuseet formidle dette videre til et publikum. Museene er en viktig møteplass mellom ansatte, andre fagpersoner, frivillige og publikum, og egner seg godt for kunnskapsutveksling og utvikling.

Kunnskapsbasert undervisning

I den siste stortingsmeldingen for museene «Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid» heter det:

«Gjennom målretta tilrettelegging og nyskapande formidling skal musea fremja innsikt og refleksjon. Det inneber at dei som institusjonar må vera med på å rettleia folk, fremja kritisk tenking og læring, og å streva etter kvalitet og kunnskap i den utåtretta verksemda.»
(St.meld. nr. 23 (2020-2021): side 57).

I tråd med dette skal Buskerudmuseets formidlings- og undervisningsvirksomhet være kunnskapsbasert, og bygge på forskning og dokumentasjon, med et utgangspunkt i egne samlinger.

Læreplanverket og opplæringsloven

Som en pedagogisk virksomhet som er sterkt knyttet opp til grunnopplæringen gjennom undervisningsopplegg for Den kulturelle skolesekken (DKS) for grunnskole og videregående, er læreplanverket sentralt for formidlingsvirksomheten. Alle undervisningsopplegg for grunnopplæringen ved Buskerudmuseet, skal samsvare med gjeldende læreplan i relevante fag, og opplæringslovens formålsparagraf:

«Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.»

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.»

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.»

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einkilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.»

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.»

(Opplæringsloven §1-1)

Målgrupper

Stiftelsen Buskerudmuseet har som primær målsetting å være en inkluderende møteplass for alle. For å sikre en systematisk utvikling av vårt tilbud, er vi likevel nødt til å fokusere på spesifikke målgrupper i den kommende planperioden.

Barn og unge:

Vi har lenge satset på barn og unge som en viktig målgruppe. Dette har blitt realisert gjennom skoleprogrammer på våre ulike anlegg, skreddersydde arrangementer gjennom året og spesialutstillinger som appellerer til unge besøkende. Her kan blant annet *Den kulturelle skolesekken* nevnes. Vi vil fortsette å utvikle tiltak som engasjerer og inspirerer barn og unge til å utforske vår kulturarv.

Lokalbefolkningen:

Vi legger stor vekt på å engasjere og inkludere det lokale samfunnet her ved Buskerudmuseet. Vårt mål er å styrke forbindelsen mellom innbyggerne og de nærliggende museene, og vi ønsker å være en sentral del av lokalidentiteten. Vi ønsker å tilby attraktive møteplasser for å oppmuntre flere lokale innbyggere til å besøke museet. Gjennom slike tiltak håper vi å tiltrekke nye besøkende samtidig som vi ønsker å oppmuntre våre eksisterende besøkende til å komme tilbake oftere.

Fritidsinnbyggere og dagsturister:

Vi ønsker å styrke vår tilknytning til fritidsinnbyggere i regionen, deriblant hyttefolk, da de utgjør en betydelig andel av våre besøkende. Hovedsakelig på grunn av at flere av våre museer ligger i store hyttekommuner, eller langs veien til mange populære hytteområder. Derfor vil vi legge til rette for opplevelser som knytter hyttefolk tettere til vår lokale kulturarv og historie.

Digitalt besøkende:

Vår digitale tilstedeværelse har stor betydning for å nå ut til besøkende uavhengig av fysisk beliggenhet. Dette er et viktig satsningsområde for oss da åpne digitale arenaer er inkluderende med tanke på publikum med fysiske og/eller økonomiske begrensninger. Vi vil fortsette å utvikle våre digitale tilbud iblant annet *Digitalt museum* og på sosiale medier, for å skape engasjement og interesse blant vårt nettbaserte publikum.

Digital formidling

Buskerudmuseet ser en økende tendens der menneskelig interaksjon og deltakelse i kulturlivet skjer på digitale plattformer. Dette gir en unik mulighet til å nå ut til et bredt publikum, og digitale kanaler blir stadig viktigere for formidlingen av museets tilbud. I planperioden vil digital formidling være en viktig prioritet.

3D-prosjekt

I 2021 startet Buskerudmuseet et 3D-prosjekt med mål om å gjøre museet mer tilgjengelig for et bredere publikum. 3D-teknologi gir en ny og engasjerende måte å presentere kunstverk, bygg, gjenstander og utstillinger på, og det gir muligheter for inkludering ved å fjerne fysiske barrierer. Virtuelle utstillinger og samlinger gjør kunstverk og gjenstander tilgjengelige uavhengig av geografisk plassering eller fysiske begrensninger.

Formidling på flere plattformer

Digital formidling gir også muligheten til å dele informasjon på flere arenaer. Ved å publisere artikler og utstillinger på DigitaltMuseum, bilder og videoer på sosiale medier og tilby utstillinger i 3D kan museet engasjere publikum på ulike plattformer og skape dypere forståelse og interesse for vårt kulturelle og faglige tilbud.

DigitaltMuseum

DigitaltMuseum er en verdifull plattform for å tilgjengeliggjøre, dokumentere og dele samlinger og utstillinger på en engasjerende og brukervennlig måte. Publisering på denne plattformen øker synligheten, gir bedre søkbarhet, muliggjør samarbeid med andre kulturinstitusjoner og bidrar til å formidle kulturarven for fremtidige generasjoner.

Sosiale medier

Faglig formidling på sosiale medier er en effektiv måte å nå ut til publikum på en engasjerende og tilgjengelig måte. Ved å tilgjengeliggjøre sitt tilbud, aktivt engasjere seg med følgere og

opprettholde jevn strøm av relevant innhold, kan museet skape en meningsfull dialog og dele kunnskap med et bredere publikum. Ved å presentere faglig kunnskap på digitale plattformer kan museet fange oppmerksomheten til følgere, engasjere publikum og inspirere til videre utforskning.

Utstillingsproduksjon

Digitalisering av museet gir spennende muligheter innen utstillingsproduksjon og formidling. Bruk av digitale verktøy og teknologier gjør det mulig å transformere tradisjonelle utstillinger til mer interaktive, tilgjengelige og engasjerende opplevelser for publikum.

Sammendrag

Ved å tilgjengeliggjøre utstillinger og kunnskap gjennom digitale plattformer, som nettbaserte utstillinger, presentasjoner av samlinger og publisering på ulike digitale flater, vil museet gi publikum muligheten til å utforske, lære og la seg engasjere - uavhengig av geografisk plassering, tidspunkt eller fysiske begrensninger.

Inkludering og mangfold

For Buskerudmuseet er det viktig å jobbe med inkludering og mangfold i vår formidling. Dette innebærer både å øke kompetansen internt, i tillegg til å øke bevissthet om hvorvidt vår formidling utad inkluderer et mangfoldig publikum.

Gjennom å jobbe med tilgjengeliggjøring gjennom eksempelvis språk, jobbe for større grad av universell utforming der dette er mulig, inkludere ulike målgrupper i formidlingsprosjekter, vil Buskerudmuseet i større grad kunne fungere som en møteplass for utveksling av kultur og kulturarv.

I arbeidet med inkludering og mangfold er det også viktig med en bevisstgjøring rundt de begrensningene vi har – og hvilke muligheter det eventuelt kan gi – som eksempelvis 3D-prosjektet som er et tiltak for å tilgjengeliggjøre flere av museene som ikke er mulig å fysisk tilpasse de behovene som er for eksempelvis universell utforming.

Menneskelige ressurser

Buskerudmuseet hadde pr. 31.12.2022 om lag 50 årsverk fordelt på 59 faste ansatte i varierende stillinger. Formidling inngår i mange av disse stillingene, samt at man har en faggruppe for formidling som består av minst en ansatt fra hver seksjon. Det er mye god kompetanse og erfaring innen formidling, spesielt rettet mot barn og unge, men også innenfor andre formidlingstilbud. Ressursene er geografisk spredt, og alle stillinger er tillagt mange andre oppgaver. Det kan skape utfordringer i samarbeid og utforming av større opplegg som krever flere formidlere for gjennomføring. Vi ønsker å legge vekt på kompetanseheving innenfor formidling gjennom kurs, konferanser o.l.

De sesongansatte er på lik linje med de faste ansatte en viktig ressurs innenfor formidling og i møte med de besøkende. Alle ansatte er representanter utad for våre museer og et vertskap på de ulike besøkstedene. Det vil si at de skal møte publikum med respekt, verdighet, glede og omtanke.

Frivillige er en annen viktig ressurs for museene og som omfatter medlemmer i venneforeninger, samarbeidspartnere og andre frivillige som hjelper museene eller gjør en innsats på anleggene til museene. Vi ser stort engasjement og kunnskap blant de frivillige, som opplever innsatsen sin som både meningsfull, givende og sosial. Samtidig ser vi at gjennomsnittsalderen øker og det er en utfordring å ta vare på og rekruttere nye frivillige.

Lag og organisasjoner er enda en ressurs som direkte eller indirekte er involvert i museene.

Prioriterte mål

For å kunne vurdere hvordan vi lykkes i å videreutvikle vår formidlingsvirksomhet, er det viktig med prioriterte mål for planperioden.

Vi vil:

- Gjennomføre en eller flere brukerundersøkelser og -evalueringer av utvalgte deler av formidlingsvirksomheten på alle avdelingene.
- Utvikle nye dialogbaserte undervisningsopplegg forankret i læreplanene ved utvalgte avdelinger
- Kompetanseheving i form av relevante kurs for formidlere, pedagoger og andre med mye formidling i stillingen.

I arbeidet med immateriell kulturarv vil Buskerudmuseet:

- Bli mer bevisst på kva typer immateriell kulturarv som blir formidlet ved de ulike avdelingene.
- Bygge opp kompetanse internt.
- Styrke formidlingen av den immaterielle kulturarven – blant annet gjennom formidling av tradisjonshåndverk, folkemusikk, sosiale skikker og ritual, og muntlige tradisjoner.
- Arbeide mer aktivt for å i større grad inkludere den immaterielle kulturarven i formidlingen.

I arbeidet med inkludering og mangfold vil Buskerudmuseet:

- Utarbeide informasjon på flere språk, både digitalt og i museene.
- Kompetanseheving internt for å kunne utarbeide digital informasjon for både blinde og døve.
- Prioritere kompetanseheving internt når det gjelder mangfold og inkludering.
- Buskerudmuseet skal være bevisst på funksjons- og kulturelt mangfold i all formidlingsaktivitet - både når det gjelder programmering og publikumsaktivitet.
- Demokratisere formidlingen gjennom å invitere enkelte målgrupper spesielt, og tilpasse oppleggene deretter. v
- Buskerudmuseet utarbeider flere 3D-fotograferinger av våre lokaler som er utilgjengelige for mennesker med funksjonsnedsettelse.

I arbeidet med digitalisering vil Buskerudmuseet:

- Arbeide videre med 3D-prosjektet og tilgjengeliggjøre samlinger og utstillinger i 3D.
- Tilgjengeliggjøre utstillinger, formidlingstilbud og samlinger på flere plattformer.
- Jobbe målrettet med formidling på sosiale medier og øke engasjement.

- Skape engasjerende utstillinger hvor digitale verktøy og teknologi er inkorporert i planlegging, gjennomføring og resultat
- Fokuserer på brukermedvirkning og tilpasse formidlingen basert på tilbakemelding og publikumsrespons.